

Suggesties voor maatregelen om 'klimaatgat' kabinet te dichten

Stichting natuur en Milieu
Utrecht, 29 april 2009

Deze notitie geeft een lijst van maatregelen die het kabinet kan invoeren om het beleidsgat van 14 tot 32 megaton CO₂-uitstoot kan dichten. Deze overschrijding is door ECN en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) vastgesteld voor het jaar 2020 in het vandaag verschenen rapport "verkenning Schoon en Zuinig; stand van zaken 2009".

Energiesector

1) Meer duurzame energie. Nederland gaat met andere EU-landen gezamenlijke projecten aan, bijvoorbeeld voor een groot windpark op de Noordzee. De kosten worden betaald uit een opslag op de elektriciteitsprijs.

Toelichting: ECN/PBL is in de 'verkenning 2009' uitgegaan van een maximum van 35% duurzame elektriciteit wat *technisch haalbaar* is in Nederland. Dit zou uit een opslag op de elektriciteitsprijs gefinancierd moeten worden. Dit laat onverlet dat Nederland kan participeren in méér projecten, ook in het buitenland. Via de EU-richtlijn voor hernieuwbare energie kunnen de opbrengsten van dergelijke gezamenlijke projecten onder de deelnemers verdeeld worden. Nederland zou moeten participeren in een groot windpark op de Noordzee, zodat Nederland verantwoordelijk wordt voor minimaal 8000 MW wind op de Noordzee in 2020 (in plaats van de 6000 MW wat het kabinet wil).

Extra CO₂-besparing (tov 6000 MW) 3 megaton.

2) Verplichting nuttig gebruik restwarmte. Voer een verplichting in om minimaal 25% van de restwarmte die energiecentrales nu nog ongebruikt lozen op het oppervlaktewater, nuttig te gebruiken. Er wordt bij Nederland energiecentrales nog onnodig veel warmte geloosd op het oppervlaktewater, die ook nuttig gebruikt had kunnen worden. Bijvoorbeeld in de vorm van warmtelevering aan woonwijken en bedrijventerreinen. Door een verplichting in te voeren om bijvoorbeeld 25% van de restwarmte nuttig in te zetten, worden bedrijven geprikkeld om dit potentieel aan te spreken. Dit kan een CO₂-besparing van 1 à 2 megaton opleveren. Een alternatief instrument met delfde werking is de invoering van een belasting op lozing van restwarmte. Denemarken heeft deze belasting al ingevoerd waardoor bedrijven worden gestimuleerd hun overvloedige warmte nuttig aan te wenden.

Verkeer

1) beprijzing. Er is nog veel CO₂-winst te behalen door te zorgen voor een betere beprijzing van het wegverkeer (overeenkomstig de milieuschade die door de sector veroorzaakt wordt). Dit kan op verschillende wijzen: een apart CO₂-handelssysteem voor het verkeer, kilometerprijs, toeslag op de brandstofaccijns, uitbreiding van het Eurovignet. De CO₂-besparing die hiermee bereikt kan worden is van de orde van 4 megaton (bovenop het effect van de voorgenomen kilometerprijs).

2) elektrische auto's. We stellen verder voor om via een gericht stimuleringsprogramma te komen tot wagenpark van één miljoen elektrische auto's in Nederland in 2020. Hiervoor hebben we een uitrolstrategie beschreven in ons 'Actieplan elektrisch rijden'¹. De uitrolstrategie kent 3 fasen:

➤ experimenteerfase (2009-2013);

---

¹ <http://www.cmmn.org/nc/pers-en-publiciteit/persbericht/archive/2009/march/article/cmmn-en-natuur-en-milieu-op-naar-een-miljoen-elektrische-autos-in-2020.html>

- uitrol via bedrijven (2013-2017) tot circa 200.000 auto's;
- in 2017-2020 schaa sprong van 200.000 naar 1 miljoen auto's via grootschalige introductie op de consumentenmarkt.

De overheid moet zich in de eerste fase actief opstellen bij het sluiten van consortia en bij het initiëren van onderzoek. Daarnaast moet de overheid zorgen voor langere termijn zekerheid over belastingen en regelgeving:

- handhaving van de BPM-vrijstelling
- stel het basistarief voor elektrische auto's van de km-beprijzing de eerste 5 jaar op nul;
- stel de fiscale bijtelling in de experimenteerfase op nihil en later op 5%.
- Ontwikkel een visie voor compensatie van de wegvallende accijnsinkomsten.
- Geef elektrische auto's lokaal voorrang bij milieuzones, parkeervergunningen e.d.

De CO₂-besparing van deze maatregel is 2 à 3 Mton.

3) verplicht mobiliteitsmanagement bij bedrijven. De Wet milieubeheer schrijft voor dat ieder bedrijf een zorgplicht heeft voor minder emissies door verkeer van en naar de werkplek. Wij stellen voor om werkgevers verplichten tot toepassen hiervan. Dit komt bovenop de mobiliteitsconvenanten.

Gebouwde omgeving

1) energienorm bestaande gebouwen. Voer een energiebesparingsnorm voor bestaande gebouwen (huizen, kantoren) in, vergelijkbaar met wat er nu al bestaat voor nieuwbouwwoningen en utiliteitsbouw. De hoogte van deze norm moet zodanig worden gekozen dat gebouweigenaren gestimuleerd worden om alle rendabele maatregelen te treffen. Dat wil zeggen de maatregelen die zichzelf terugverdienen door een verlaging van de energierekening. Deze worden nu vaak niet getroffen omdat partijen terugdeinzen voor de rompslomp. Een normstelling kan het noodzakelijke duwtje in de rug geven om deze rendabele maatregelen toch te nemen. De subsidies voor energiebesparing uit het crisispakket van het kabinet moeten optimaal ingezet worden om dit proces nog te faciliteren en te versnellen. CO₂-effect: het potentieel aan rendabele maatregelen bedraagt ten minste 1,5 megaton. Als de norm daarna verder wordt opgeschroefd tot het niveau van maatregelen die zich pas over een lange tijd terugverdienen kan dit nog verdubbelen.

2) Verhogen energiebelasting op aardgas mét terugsluis via inkomstenbelasting. In navolging van de olieprijs zal de gasprijs voor kleinverbruikers per 1 juli fors gaan dalen. Dit betekent dat het minder interessant wordt voor woningbezitters om te investeren in energiebesparing. Het duurt immers door de lage aardgasprijs veel langer voordat de kosten van maatregelen zoals dubbel glas, spouwmuur-isolatie, etc. zich terugverdienen. Een gevaar is dat daardoor ook de energiebesparingsmaatregelen voor de woningbouw uit het crisispakket van het kabinet geen effect zullen hebben. Dit betekent dat er ook geen extra stimulans is voor de werkgelegenheid. Om te zorgen dat er toch een sterke prikkel blijft bestaan om te investeren in energiebesparing stelt Natuur en Milieu voor om de energiebelasting op aardgas voor de eerste en tweede schijf te verhogen met 15 cent per m³. De extra belastinginkomsten als gevolg van deze belasting op aardgas worden teruggesluisd via een verlaging op de inkomstenbelasting. Het netto-inkomenseffect is voor een gemiddeld huishouden dus nihil. Deze maatregel voorkomt dat huiseigenaren een prikkel krijgen om juist mínder in plaats van meer energiebesparingsmaatregelen te treffen. Het te verwachten CO₂-effect ligt in de orde van 2 megaton.

Land- en tuinbouw

aanscherpen emissie-eisen wkk bij tuinders. Technisch is er een groot aantal verbeteringen mogelijk aan het huidige park aan kleine warmtekrachtinstallaties bij tuinders. Deze verbeteringen kunnen worden afgedwongen door aanscherpen van de BEES-normen. Het gaat o.a. om nieuwe kleinschalige wkk-technologieën zoals brandstofcellen (mogelijk in combinatie met kleine gasturbines) die in ontwikkeling zijn en de concurrentie met de gasmotor kunnen aangaan. Dit leidt tot reductie van zowel CO₂ als methaan (vanwege de hoge methaanslip van gasmotoren). Verder kan de dekking van de warmtevraag door nieuwe tuinbouw WKK vergroot worden door de toepassing van grotere warmtebuffers dan nu gebruikelijk. De CO₂-reductie die hiermee behaald kan worden is van de orde van 4 megaton.

MKB-bedrijven

1) (Betere) handhaving van plicht om maatregelen met terugverdientijd < 5 jr te treffen.

Volgens de Wet milieubeheer zijn bedrijven en instellingen verplicht om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen via een lagere energierekening. In de praktijk gebeurt dat meestal niet of mondjesmaat. Handhaving (door gemeenten) is arbeidsintensief maar het effect is aanzienlijk. CO₂-effect: 1 à 2 megaton.

2) Apart emissiehandelssysteem voor grote energiegebruikers die niet onder het Europese handelssysteem (ETS) vallen. Op dit moment wordt dit systeem ingevoerd in Groot-Brittannië ('Carbon Reduction Commitment'). Het gaat bijvoorbeeld om supermarkten, hotels, ziekenhuizen, universiteiten. De verdeling van emissierechten gebeurt via een veilingssysteem. Alle inkomsten van de veiling worden teruggesluisd naar de deelnemers via een bonus/malussysteem (benchmark): wie zijn energiegebruik heeft weten terug te dringen krijgt een voordeel. Verwachte CO₂-besparing is van de orde van 1 megaton.